

NOVA DOBA

plačano do
Študijska knjižica
dolž. iztis

Ljubljana

Stane letno 60 Din, mesečno 5 Din, za inozemstvo 240 Din.
Oglas za mm višine stolpca 50 p. Reklame med tekstom 1 Din.
Posamezna številka stane 1 Din.

Izhaja
vsak torek, četrtek in soboto.

Uredništvo: Strossmayerjeva ul. št. 1, I. pritličje. Telef. 65.
Upravništvo: Strossmayerjeva ul. št. 1, pritličje. Telef. 65.
Račun kr. poštnega čekovnega urada št. 10.666.

Dan mrtvih!

Zopet se vrača dan, ki nas spominja onih, ki so nam bili v življenju dragi, morda najljubši in ni jih več. Smrt — nekaj čudovitega! Misel na njo, ni nam tuja in vendar, ko stopi nenadoma med nas in nam ugrabi drago bitje — v takih trenutkih nam je smrt tujka, grozna, neizprosna, strah, ki ga nismo nikdar občutili, nas spreletava, nam pretresa vso notranjost.

V trenutku, ko se zapre dvoje oči, v katere smo bili vajeni zreti sleherni dan, dobi vse naše življenje drugo smer. Koliko važnega postane nevažno, koliko, kar smo prej cenili, brezpomembno — le eno čustvo nas navdaja — kar je bilo do danes, kar se nam je zdelo samo ob sebi razumljivo, tega ni več... Trdo, presreljivo se v našem srcu ponavlja vedno in vedno: »Bilo je, ne vrne se nikoli več!« Nobeno tolažilno čustvo, niti versko, niti neumerjočnost, bodisi kakršnokoli, ne spremeni dejstva, da to kar je bilo, tako ne bo več. To je najgloblječa bol; vse to kar smo zamudili nad onim, ki sedaj mirno počiva, rešen vse boli, ostane zamujeno, kar smo mu storili žaloga, ostane storjeno. Kakor udarec za udarcem kladiva odmeva v našem srcu grozna beseda: »Minulo!«

To je največja bridkost smrti; ne bol po umrlu, ne njega prerani odhod, ne osamelo življenje, toda beseda ki žge v duši: »Nevračajoč«. Je-li tu tolažba? Preteklost je nam ne nudi, kajti vsaka neizgovorjena beseda ljubezni do dragega bitja, ostane neizgovorjena za vedno, vsako neizvršeno dejanje ljubezni, neizvršeno. In vendar je tolažba — tolažba v bodočnosti. Vsak, ki smo mu zrl v ugašajoče oko, je imel za nas kot zadnjo oporo, opomin: »Kar meni nisi storil, kar si pri meni zamudil, to stori onim, ki bivajo s teboj!« Poročilo smrti življenju je: »Deluj z ljubeznijo dokler je dan, pride noč, ko ne moreš več delovati!« Še je dan, dan mrtvih njihova last in ta dan, nam govore: »Skazujte ljubezen onim, ki hodijo isto pot z vami! Da, vsi na kateremkoli mestu smo, nimamo prilike skazovati ljubezen s krepkim delovanjem, lastno bol pozabivši. Torej na del! Spoštujmo naše rajnike, poslušajmo njih opomine in uresničile se bodo tudi nad nami besede sv. pisma: »Kdor je z solzami sejal, bo de z veseljem žetel«, če ne tukaj, tam kjer nas čaka boljše življenje. Potem bomo tudi mi v naši poslednji uri hrabro zrl smrti v oči.

PETROVIČ: „Mrak.“

V pondeljek in torek, dne 29. in 30. tm. se je uprizorila prvič na slovenskem odru Petrovičeva drama »Mrak«. S priznanjem kvitiramo ljubljanskim igralcem njihovo pozornost, da so prinesli premijero te odlične igre k nam in zlasti še, da so jo prinesli v taki obliki.

»Mrak« je temen spomin iz polpozabljenih preteklosti. Je krik iz trpečih duš, je velika drama vojnih strahot, pod katerimi so umirali možje, propadale žene, kjer so se rušila ognjišča in je bilo razgnano in poteptano najplemenitejše v človeku: njegovo človečanstvo. In je še vedno aktualen, kajti mi vsi smo otroci one dobe in vsak izmed nas nosi v sebi bolno mesto, ki ga vnovič oživi spomin na one težke dni.

Petorica ljubljanskih igralcev je dramo na odru živela in trpela ter

Javna zahvala.

O priliki sokolske tombole, ki se je vršila preteklo nedeljo, pokazalo je občinstvo globoko razumevanje našega dela.

Slovenski trgovski, obrtni in pridobitni krogi Celja in okolice so v prekrasni darežljivosti tekmovali med seboj, ter poklonili toliko lepih dobitkov, da stavijo sokolsko tombolo daleč nad vse dosedajne.

Povsodi, kamor smo prišli, našli smo odprte roke in prijazen sprejem.

Povdarjamo, da so darovali le slovenski pridobitni krogi in s tem glasno in jasno dokazali, kako lepo organizirana in kako močna je slovenska trgovina in obrt v našem mestu.

Razprodavanje tablic vodil je pod spretnim in neumornim vodstvom ge. Marice Sernečeve cel oddelek naših vrlih sester in bratov, prijateljic in prijateljev.

Tudi ti so posebno v nadrobni prodaji v trgovinah in drugih lokalih tekmovali med seboj, da je uspeh prireditve tako velik.

Nabiranje denarnih prispevkov v večjih zavodih in obratih je požrtvovalno vodila ga. Marica Turnškova.

Pri celem delu smo izpolnjevali naša sokolska gesla »vsi za ednega«, in »eden za vse«.

Zavest, da je opravljeno veliko delo, ki bo rodilo mnogo sadu, naj bo vsem vrlim delavkam in delavcem za vseh te prireditve, najlepša zahvala.

Zdravo!
Sokolsko društvo
v Celju.

Politične vesti.

Sestanki JDS. V Murski Soboti se je vršil v soboto 27. oktobra sestanek somišljenikov JDS ob veliki udeležbi. Dr. Žerjav je poročal o političnem položaju, dr. Lipold o strankini organizaciji. Sprejet je bil sklep, da se ustanovi v Murski Soboti okrožno strankino tajništvo za Prekmurje. V Veržeju se je vršil v nedeljo 28. tm. ustanovni občni zbor krajevne organizacije JDS ob mnogobrojni udeležbi domačinov iz Veržeja, Banovcev in Bunčan. Po poročilih dr. Žerjava in dr. Lipolda je bilo soglasno sklenjeno,

vplivala na nas z globoko resnostjo stremljenja in občutja. Zdelo se nam je, da prisostvujemo komorni igri, ki jo igrajo umetniki iz najgloblje umetnostnega imperativa — »l'art pour l'art«. Kakor da se je akterjem zahotelo igrati to, kar je bilo v vsakem najsilnejšem in najboljšem.

G. Gregorin je igral vsekakor najtežjo vlogo slepega Vasilja. Dati živemu mrtvecu, ki ne vidi več življenja, životnost trpljenja, strasti in sovraštva brez zablode k patosu in pretiravanju, je težka naloga, ki jo je g. Gregorin v okvirju možnosti povsem častno rešil. Njegova igra je bila počutena, v vseh detajlih in tonih izigrana in tudi maska je bila dovršena. Ob koncu dejanja mu je bil poklonjen lep lavorov venec.

Ilijo Vujina je podal g. Skrbinšek z izredno poglobitvijo, v maski izboren, manj srečen pa v nastopu, ki presilno podčrtava demoničnost Vujinove strasti. Tudi v izražanju duševnih afektov je

da se ustanovi krajevna organizacija JDS ter je bil izvoljen tudi odbor. V Ljutomeru se je vršil istega dne sestanek somišljenikov JDS iz Ljutomeru in okolice ob zelo lepi udeležbi. Poročali so dr. Žerjav, dr. Lipold, Pepporan in dr. Gosak obširno o gospodarskem in političnem položaju. Na predlog Fr. Stajnika je bila soglasno sprejeta rezolucija, s katero se naproša načelstvo JDS, da se povodom predstoječih pogajanj z Avstrijo zavzame za naše vinogradnike. V Dolnji Lendavi se je vršila v nedeljo 28. tm. okrajna konferenca zaupnikov iz dolnje lendavskega okraja. Ustanovila se je srezka strankina organizacija in sklenila se je ustanovitev novih krajevnih organizacij v okraju, predvsem v Beltičih, Turnišču, Melincih itd. Obširna razprava se je razvila o gospodarskih razmerah v Prekmurju. Razpravljalo se je tudi o kreditno zadružni organizaciji v Dolnji Lendavi in drugih krajih okraja. Oblastno načelstvo je zastopal oblastni tajnik V. Spindler.

Trošarinski zakon sprejet. Na seji narodne skupščine 29. oktobra se je nadaljevala debata o trošarinski noveli. Nemeč dr. Kraft je izjavil, da bo glasoval za zakon. Demokrat Šečerov je povdarjal, da finančni minister protežira le gospodarsko močnejše sloje, za konzumente pa uvaja nove neznosne doklade. Sladkorna industrija se bo okoristila ne le vsled visokega dobička v prodajni ceni, temveč tudi vsled odgoditve trošarinskih plačil. Vlada dovoljuje sladkornim tovarnam, da zaslужijo pri vsakem kilogramu 8 Din. Vlada mora znižati najprej trošarino na življenske potrebščine, potem se bo lahko govorilo o znižanju druginje. Trošarinska novela je bila v zaključnem glasovanju sprejeta s 103 proti 47 glasovom. Za so glasovali zemljoradniki, džemijet, Nemci in radikali, proti pa demokrati, muslimani in klerikalci.

Ekspozé finančnega ministra o proračunskem načrtu. Na seji finančnega odbora 30. oktobra je podal finančni minister ekspozé o proračunu za leto 1923/24. Da se je proračun zakasnil, je vzrok v volitvah in ker skupščina nekaj mesecev ni delovala. Splošna karakteristika proračuna je popolno budžetno ravnotežje v materijelnem oziru, to je prvi iskren proračun brez deficita. Novi proračun v dalekosežni meri upošteva upravičene zahteve vseh ministrstev. Njih potrebe so določene po maksimalnih postavkah, tako da finančni odbor lahko reducira posamezne kredite. Da se je proračun zvišal, je vzrok povišek plač uradnikom in vojski, kar znaša za leto 1923/24 500 milijonov dinarjev, za nove želez-

včasih presilen. Vsi dramatični momenti so bili skrbno obdelani, a pri vsem tem smo občutili, da doživlja igralec preveč — občinstvo premalo. Morda je to vsa tragika Skrbinškove velike umetnosti.

Sijajna in dovršena je bila Rada ge. Juvanove. Divja, grešna in cinična, a obenem tako gladka in topla, da si slišal še iz njene hoje, njenega glasu in smeha polzeti vročo, panterško kri v njenih žilah. Tudi njena cigansko-kmetiška zunanost je bila v živem in ugodnem kontrastu z ostalimi tipi.

Jelica gdč. Gorjupove je zlato. Iz svoje male, pasivne vloge je storila toliko, da nas spominja — no, kaj bi se bali primere — spominja nas Hudožestvenikov, ki so iz vsake besede, iz vsake kretnje luščili umetnine. To se pravi živeti, ne igrati. V prvem dejanju nas najbolj pretrese njen sprejema Vasilija, v drugem nam njen krik najbolj predoči grozo pravkar storjenega čina, a v tretjem je le še luč

niške proge je predvidenih 350 milijonov dinarjev, za izvršitev zakona o izrednih kreditih 800 milijonov dinarjev. Za oboroževanje vojske je določenih 150 milijonov dinarjev. Dohodkov je od lanskega budžetnega leta več 3 milijarde 409,530.136 Din, skupno 10 milijard 344 milijonov. Končno je finančni minister povdarjal realnost proračuna, za kar jamči tudi stabilnost naše valute.

Pogajanja med Malo antanto in Madžarsko. Na seji češke poslanske zbornice dne 30. oktobra je poročal češki zunanji minister dr. Beneš o konferenci Male antante v Sinaji. Na tej konferenci so se zedinile države Male antante za novo politiko napram Madžarski, za politiko rekonstrukcije in sodelovanja. Zedinile so se s posojilom podpirati Madžarsko, treba pa je finančnega nadzorstva, da se prepreči zloraba dovoljenih kreditov. Rešilo se je tudi vprašanje razorožitve. Med dr. Benešem in madžarskim ministrskim predsednikom grofom Bethlenom so se vršila pogajanja in se je glede večine vprašanj dosegel sporazum.

V albanskem ministrskem svetu so se streljali. Na seji albanskega ministrskega sveta je prišlo do ostrega spopada med ministrskim predsednikom in vojnim ministrom. V razburjenju je potegnil ministrski predsednik samokres, ustrelil na vojnega ministra in ga lahko ranil. Vsled tega dogodka zahteva opozicija odstop ministrskega predsednika.

Dogodki na Nemškem. Ker je saški kabinet odklonil berlinski ultimatum, je državna vlada odstavila saško ministrstvo. Za državnega komisarja je postavljen dr. Heinze. Ministrski predsednik Zeigner je bil aretiran. Zeignerjeva vlada je izdala proklamacijo, da se ne vda nasilju ter se smatra za edino zakonito vlado. Socijalisti izstopijo radi konflikta s Saško iz državne vlade, razpustil se bo najbrže tudi državni zbor in razpisale nove volitve. Stresemann misli podati demisijo celokupnega kabineta. Bavarska nadaljuje pogajanja z državno vlado glede rešitve spora.

Celiske novice.

IZ SEJE CELJSKEGA OBČINSKEGA SVETA

dne 29. okt. tl.

Ob 19. uri otvori župan dr. Hrašovec občinsko sejo ter imenuje overovateljem zapisnika obč. odbornika dr. Rusa in Laha.

Pri odobritvi zapisnika zadnje seje predlaga obč. odbornik Stern, naj se odslej pošiljajo zapisniki vpogled

slepega berača, nadvse dobra, vdana tovarišica. Tudi njena zunanost je bila v ugodnem skladu s priprostostjo in naravnostjo igre. Gdč. Rakarjeval Kaj naj pišemo o njej in njeni igri. Bila je ljubeča in trpeča mati, velika v trpljenju, velika v odpuščanju.

Režija g. Skrbinška je bila vzorna, scenerija primerna. Dobro so učinkovale nove kulise, delo slikarja gosp. Holobarja. Iz zadnjega dejanja omenjamo posrečene sobne efekte, ki so skupaj z jutranjimi glasovi za sceno zaokrožili dejanje v pesniško harmonijo.

MESTNO GLEDALIŠČE V CELJU.

Repertoar:

2. petek. »Mlinar in njegova hči. Izv.

Igra se vprizori samo enkrat in sicer izven abonementa ter opozarjamo cenj. abonente, da se jim bodo sedeži rezervirali do 12. ure predpoldne dneva predstave.

tudi njemu in obč. odborniku Leskovšek, češ da je bil govornik iz socialistične stranke izključen in da tudi obč. odbornik Leskovšek pri načelstvu kluba najbrž nima več vploga v posamezne zapisknike. Predlog propade skoraj soglasno, zanimivo je pa dejstvo, da obstajajo med celjskimi socialisti celo tri frakcije.

V imenu pravno-personalnega odseka poroča obč. odbornik prof. Mravljak. Za občinske odbornike se določijo pri službenih potovanjih iste dnevnice, ki jih dobivajo mestni uradniki, to je s prenočitno 100 Din, brez prenočitne 70 Din in povrnjene stroške za vožnjo II. razreda. V izrednih slučajih se predloži stroškovnik finančnemu odseku v odobritev. Sledi na to zelo obširno poročilo o mezdah mestnega stavbinskega delavstva. Meseca aprila t. l. se je o priliki regulacije plač mestnih uslužbencev dovolil temu delavstvu 40%ni predjem do onega časa, ko stopi v veljavo nova kolektivna pogodba med Zvezo industrijev in zastopniki delavskih organizacij, na katero je tudi mestna občina vsled svoječasnega načelnega sklepa, ki ga je predlagal obč. odbornik Leskovšek, vezana. Dasiravno je ta nova kolektivna pogodba stopila v veljavo že s 30. avg., je zastopniki delavstva po dosedanjem običaju niso predložili mestnemu magistratu, ker ne zboljšuje gmotnega položaja stavbinskega delavstva, pri ostalih podjetnikih niti za 15% onega predjema, ki so ga dobivali mestni delavci. To neiskreno postopanje, ki reže globoko v mestne finance, je ožigosal, s primernimi besedami poročevalec ter predlagal v imenu odseka, da se 40%ni predjem s 1. nov. ustavi ter od delavstva ne zahteva nazaj, ker ni samo zakrivilo, da bi moralo od svoje nadaljne plače še neprimerno visoke zneske odplačevati. Od 1. nov. naprej pa se bodo plačevale tudi mestnemu delavstvu iste mezde, ki so določene v posameznih kategorijah po kolektivni pogodbi. Določa se pri razmahu, ki ga dovoljuje ta pogodba, minimum in maksimum z ozirom na službeno dobo. Vrhutega se sprejme kompromisni predlog poročevalca in podžupana Žabkarja, po katerem dobivajo z ozirom na visoko diferenco med novim in dosedanjimi plačami, ki izpade, mestni stavbinski delavci do prihodnje kolektivne pogodbe še izredno doklado od 50 para do 1 dinarja v posameznih kategorijah. Proti tem predlogom so govorili socialistični govorniki ter so zahtevali dosedanje plače s predjemom. Niso pa mogli ovreči dejstva, da je mestno delavstvo neprimerno na boljšem kakor pri drugih podjetnikih. Mestni delavci so brez pravega strokovnega nadzorstva in so zaposleni celo leto, med tem ko vršijo delavci pri podjetnikih samo sezisjsko delo in se njih delovna moč more čisto drugače izkoriščati. Pri glasovanju so bili člani raznih frakcij socialističnega kluba proti vsem predlogom in se ima mestno delavstvo le ostalim občinskim odbornikom, po Leskovškem naziranju seveda samim kapitalistom, zahvaliti, da dobijo odslej poleg mezde po kolektivni pogodbi še primerno visoke doklade.

V imenu finančnega odseka poročata obč. odbornika dr. Božič in podžupan Žabkar.

Slovenski dijaški zvezi na Dunaju se določi enkratna podpora 1000 Din. Po naročilu ministrstva notranjih zadev bi se naj skrbelo po vseh večjih krajih za primerno telesno in duševno vzgojo osirotele in uboge dece. Naj bi se v to svrhu zgradila zavetišča, kjer bi bila deca v prostem času pod primernim nadzorstvom. Ker pa skrbi v Celju za to revno deca krajevna zaščita dece in je v slučaju bolezni tudi javna bolnica na razpolago, se z ozirom na slabo finančno stanje mesta, naročilo ne more ugoditi. Z letom 1922 je ugasnila zakupna pogodba glede ribarske pravice. Najemnik je bil dolgo celjsko ribarsko društvo. V poročilu se ugotovi, da je nemški občinski svet dne 4. nov. 1918, torej že po preobratu, pogodbo s takrat še nemškim društvom podaljšal do leta 1945, dasiravno bi bila potekla še le leta 1922. Zakupnina bi naj znašala ves ta čas 850 K. Ker se je sklep izvršil iz očitvidnih namenov in v veliko škodo mestnega prebivalstva, ga je pokrajinska uprava na predlog obč. sveta razveljavila. Ribarska pravica mestne

občine obsega Savinjo s pritoki od Polzele in Št. Pavla pri Preboldu do Tremerja in Voglajno s pritoki od Šmarjetskega mostu do izliva v Savinjo. Zunanji okoliš je bil vedno ločen od mestnega, ki sega od Ložnice do Grenadirjeve brvi ter vsebuje tudi del Voglajne. Sklene se na podlagi izčrpnega referata oddati ribarsko pravico na javni dražbi z najnižjo izključno ceno za zunanji del 8000 K in mestni del 12.000 K. Mestna občina si pridrži gotovo nadzorovalno pravico. Omeji naj se število ribičev, zlasti ribičev-profesionistov, nadalje naj so otroci do 14 let izključeni. — Za drž. trgovsko šolo se določi za leto 1924 ista najemnina, to je 2900 K. Odobri se nabava poučnih slik na dekliški meščanski šoli na občinske stroške. Hermini Kvas v Vojniku se dovoli iz javnokoristnih ozirov napeljava vodovoda v novo parno pekarno.

Pri slučajnostih poda magistratni svetnik Šubic temeljito poročilo o sestanku županov avtonomnih mest v Mariboru. Omeni najvažnejše določbe o osnutku zakona o državljanstvu in o občinah, ki bodeta, ako se sprejmeta, pomenila veliko reakcijo v upravi mestnih in podeželnih občin ter odprla široko vrata največjim korupcijam. O poteku seje poda itak še mariborski župan Grčar uradno poročilo. Občinski svet se pridruži soglasno sklenjenim resolucijam, ki zahtevajo od vlade pri izvršitvi novega zakona sodelovanje vseh merodajnih faktorjev. V načrtu je zasnovana tudi obširna akcija vseh mest v državi, ki naj vlado resno opozore, da današnji naš državni položaj zahteva moderni zakon o državljanstvu in občinah.

K sklepu še opozori župan, da se bo v kratkem vršila proračunska seja ter zaključiti ob 22. uri obč. sejo.

Ljudsko vseučilišče v Celju. V pondeljek 5. nov. predava g. urednik Ed. Šimnic »O umetnosti Babiloncev, Egipčanov in Hebrejcev«. Predavanje bo izredno zanimivo.

Mestno gledališče v Celju. Naša sezona izkazuje s koncem oktobra 20 gledaliških predstav. Velik je to napredek in razmah gledališča v Celju, večji in častnejši kot smo mogli računati. Z ozirom na to veliko število predstav moramo reči, da so iste prav dobro obiskane. Gledališče je postalo našemu občinstvu duševna potreba, in da niso življenjske prilike tako težke, bi bilo gledališče redno polno zasledeno brez ozira na to, da gledališča mnogi ne poznajo, mnogi izmed njih, ki jim danes ni treba računati s težkimi dnevnimi skrbmi. Za začetek novembra se pripravila zopet več predstav domačih in gostovanih. Mlinar in njegova hči se igra v izvenabonement 2. in 4. novembra, 6. novembra je gledališki večer nam že znane igralkе gospe Marije Vere iz Beograda, 9. novembra »Školjka« v abonement z gostovanjem gospe Šaričeve in gospe Juvanove iz Ljubljane, nato »Tat« z gostovanjem g. Nučiča in g. Podgorske iz Zagreba istotako v abonement. Ako pravimo, da smo z razvojem in delom našega gledališča zadovoljni, ne smemo pozabiti, da se pred petimi leti še ni slišala v našem celjskem hramu umetnosti še naša beseda, da je torej naš napredek v tej kratki dobi kljub oviram in težkočam, s kojimi se ima boriti gledališče, ki živi brez državne podpore, soliden in velik. Ostro pa moramo grajati razvado, ki se začinja udomačevati, da prihaja publika prepozno k predstavam in moti z uprav neinteligentno brezobzirnostjo začetek predstav. Temu naj bi gledališka uprava napravila brez pardona konec, pa naj bo to komu prav ali ne. Prav tako bi bila nujna skrb uprave, da napravi na galerijah red.

Za sokolsko tombolo so darovale še naslednje tvrdke, ki dosedaj niso bile objavljene: Ernest Marinc, lesotrtič, 2 m³ suhih trdih drv, pekarija Vošnjak, 5 kolačev, Robert Diehl, likerje, Anton Fazarinc, buteljko, ga. Robekova (Branibor), 6 buteljki, Drago in Ivo Gams, električno svetiljko, Josip Pelikan, fotograf in Alojz Kroljič, mesar vsak po 100 Din. v gotovini. Vsem tem iskrena sokolska zahvala.

Sokolske plesne vaje se pričnejo v nedeljo, 4. novembra ob 8. uri zvečer v telovadnici. Eno uro poprej je vpisovanje. Ob ti priliki opozarjamo, da je pristop dovoljen le onim, ki se morejo izkazati, da so člani(ce) kakega so-

kolskega društva. Nečlanicam in nečlanom obisk ni dovoljen in se bode v tem oziru postopalo s sokolsko doslednostjo. To povdarjamo radi tega, da se izognemo nepotrebnim zameram, češ, da sklep nismo pravočasno objavili. Zdravo! Plesni odbor.

Srbo-hrvatski tečaj. Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Celju otvori tečaj prihodnjega tedna javen brezplačen učni tečaj srbo-hrvaščine. Podučeval bode g. učitelj Radič. Ustmene prijave se sprejemajo razen četrtka vse dni tega tedna v pisarni glavnega zastopstva »Slavije«, Razlagova ulica št. 11 prtiličje desno, od 13 1/2 do 14 1/2 popoldne. Pismene prijave je doposlati na naslov g. Rudolf-a Germ, Celje, Cankarjeva ul. št. 11. Vpisnina znaša Din 10.— Dan pričetka in učni prostor se objavi pravočasno. 0—2

Oprostitev vajencev. V mesecu oktobru 1923 se je pri obrtnih drugih v Celju oprostilo 52 vajencev in sicer: 9 mizarjev, 6 krojačev, 5 čevljarjev, 5 pekov, 4 klučavničarji, 3 kovači, 3 kleparji, 3 šivilje, 2 livarja, 2 avtomehanika, 2 zlatarja, 2 klobučarja, 1 mehanik, 1 sodar, 1 barvar, 1 kipar, 1 slaščičar in 1 sedlar. Razven tega so se podvrgli pomagalski preizkušnji iz pomočniškega stanu 3 peki, 1 kolar in 1 urar. Skušnji podvrženi so dosegli v tem oziru deloma dober, deloma prav dober uspeh.

Zgubil se je v soboto 27. okt. zvečer črn baržunast damski plašč od Brega do Narodnega doma. Pošten najditelj naj ga proti nagradi odda na policiji.

Ustavitev tedenskih prešičjih sejmov. Ker se slinovka (kuga na gobcih in parkljih) v celjskem okraju močno širi in je celjsko okrajno glavarstvo z ozirom na to ustavilo živinske sejme v okraju, se do daljnjega ustavijo tudi tedenski prešičji sejmi v mestu Celju. Za te sejme, kakor za vse druge, ki bi se imeli vršiti v političnem okraju, tedaj mestni magistrat ne bo izdajal do preklica živinskih potnih listov. Za izvensejmski promet pa izdavanje živinskih potnih listov v mestu Celju ni podvrženo nikakim zadržkom.

Obrtno-nadajevalna šola v Celju je pričela šolsko leto 1923/24 v mesecu oktobrom; otvorili so se 4 deški in 2 dekliška razreda ter 3 deške pripravnice. V primeri z lanskim letom se je obisk deklic zmanjšal, dočim je število vajencev porastlo. Vpisanih je 302; gospodje mojstri se opozarjajo, da je šola postavno obvezna ter da občutno škodujejo njih vajencem ako niso vpisani, ker ne smejo brez šole postati prosti.

Strokovna šola za hotelirje, kavarnarje in gosilničarje se otvori v Celju. Šola je obvezna za deške in ženske vajence, kateri hočejo postati prosti v tej obrtni stroki. Ker se bodo v bodoče koncesije podeljevale v prvi vrsti le strokovno izobraženim osebam, se obisk šole priporoča tudi nastavljenem, ki so vajeniško šolo že dokončali. Posejanje šole je omogočeno tudi zunajšnjim nastavljenem, ker je pouk ob pondeljkih in torkih od 14. do 16. (2.—4.) ter ob četrtkih in petkih od 15.—17. (3.—5.) ure. Šola je dvo-razredna ter traja vsako šolsko leto 7 mesecev (od oktobra do konca aprila). Letošnje leto traja izjemoma le 6 mesecev. Prvi šolski dan je v pondeljek, dne 5. novembra, ob 14. uri vpisovanje v pisarni ravnateljstva drž. deške meščanske šole. — Vodstvo.

Zapisnik občnega zbora podr. sv. C. in M. za Gaberje, kateri se je vršil dne 29. X. 1923 ob 8. uri zvečer v Sokolskem domu. Ob mnogoštevilni udeležbi otvoril predsednik g. Škof Ivan zborovanje, pri kateri priliki pozdravi vse navzoče, ter očrta delovanje tega društva v tekočem letu. Iz njegovega, kakor tudi iz poročila gđ. Mare Pogljajenove kot tajnice in g. Dore Nerat kot blagajnice je razvidno, da je društvo kljub težkočam, katere je imelo, delovalo in odposlalo večje zneske družbi v Ljubljano. Razven tega pa se tudi ni pozabilo obdarovanje otrok revnih starišev, kateri so bili po možnosti obdarovani in teh je bilo nad sto. Za ves trud in požrtvovalnost gre v prvi vrsti gđ. Pogljajenovi, katera je je pridno skrbelo za vse v te svrhe potrebne priprave, ravno tako gre pa tudi zahvala celemu vodstvu in vsem, ki so na kakeršenkoli način pomagali in podpirali. Nato se voli za dobo enega leta nov odbor in sicer: g. Škof Ivan kot predsednik, g. Zidanšek Josip kot

podpredsednik, Franc Špeglič kot tajnik, ga. Gobec Terezija kot blagajničarka, Vučko Martin in Železnik Ivo kot odbornika ter g. Omladič Jakob in Nerat Franc kot preglednika računov. K tej izvolitvi se pripomni, da je bila kot tajnica enoglasno izvoljena že dosedanja, vedno marljiva in vestna gđ. Mara Pogljajenova, katera je pa izvolitev odklonila, češ, da je pripravljena klub temu še vedno pomagati in se bode radevolje odzvala, kadar se jo bo klicalo. Odbor ji izreče nato zahvalo, kakor tudi ostalemu prejšnjemu odboru. Nato se pri dobri in židani volji zaključijo zborovanje, pri kateri priliki so se zborovalci takoj razšli. Podružnica C. M. v Gaberju, dne 30. oktobra 1923. Tajnik Špeglič, predsednik Škof.

Tvrška Ferd. Pellejeva vdova, Celje vljudno prosi vse p. t. stranke, da blagovolijo plačevati račune s priloženimi pošttnimi položnicami, ali pa v pisarni pri blagajni, ker se na drug način potrjeni računi ne bodo priznali. 1492 1

Turistika in šport.

Kombinirana Ilirija: Š. K. Celje komb. 2:4 (0:3), kotli 6:10 za Ilirijo. V nedeljo je igral Š. K. Celje v Ljubljani kot gost proti prvaku Slovenije Š. K. Iliriji. Potek igre: Že v prvi minuti napade Ilirija vrata gostov, Celje odbije — eden leži. Tekma postane ostra, napadi na obeh straneh se odbijejo. V 11. minuti doseže Ilirija vodilni gol. V 15. min. po kornjeru drugi ter v 21. min. tretji gol. Nato postane igra do konca prvega polčasa odprta. V drugi polovici igre je bilo Celje nekoliko v premoči. V 12. min. pošlje Čančar po lepi kombinaciji žogo v mrežo in doseže s tem časten gol za Š. K. Celje. V 15. min. pošlje Žerovc žogo drugič v vrata Ilirije. V 21. min. se posreči domačinom doseči po desni zvezi 4. gol. V 30. min. diktira sodnik nekorektno enajstmetrovko, katero pošlje Ilirija nalašč v postranski aut. Celje je igralo lepo in požrtvovalno do konca igre. Sodnik pa še precej dober. — Iz rezultata se vidi, da Celje napreduje in da bo prihodnje leto postavilo še boljše moštvo v polje, ki bo tekmovalo z najboljšimi klubi Jugoslavije.

Dopisi.

Mozirje v Sav. dolini. Z dnem 15. novembra 1923 otvori v Mozirju v hiši št. 13. gospod Hinko Čop iz Št. Jurja pri Radečah svojo sedlarsko, tapetno in pleskarsko delavnico in se priporoča cenj. občinstvu za obilen poset. Z imenovanim pridobi naš trg potrebnega spretnega in solidnega obrtnika v tej stroki in ga vsem tople priporočamo.

Ormož. V smislu poziva akcijskega odbora so priredila pod inicijativo tukajšne podružnice Jugoslovenske matice vsa ormoška prosvetna in strokovna društva in vse politične stranke skupno javen shod, na katerem se je ob številni udeležbi meščanov ter okoliškega ljudstva sklenil odločen protest proti nasilju, pod katerim ječe naši bratje v zasedenem ozemlju. Zborovanje je otvoril predsednik tukajšne podružnice g. nadučitelj Josip Rajšp, nakar je govoril g. Peter Zadravec, posestnik mlina v Ormožu. Oba govornika sta v kratkih jedrnatih besedah naslikala trpljenje podjarmljenih bratov. Nato je g. ravnatelj Janko Grivec prečital resolucijo, ki vsebuje glasen in oster protest proti italijanskim nasiljstvom ter objednem pozivlja kraljevsko vlado v Beogradu, da se zavzame z vsemi razpoložljivimi sredstvi za naš narod v Primorju. Resolucija je bila soglasno sprejeta. G. Josip Rajšp je nato zaključil dobro uspeli shod. Resolucija se je odposlala vladi v Beogradu in akcijskemu odboru v Ljubljani.

Dnevna kronika.

Stojan Protić †. Dne 28. oktobra popoldne je umrl po kratki agoniji bivši ministrski predsednik Stojan Protić. Stojan Protić se je rodil 16. februarja 1857 v Kruševcu kot sin mangle trgovca. Posvetil se je filozofskemu študiju in postal profesor, a je krenil kot radikalni omladinec na žurnalistično pot in postal 1882 urednik »Samouprave«. L. 1887 je bil prvič

izvoljen za narodnega poslanca in je bil od takrat do zadnjih volitev nepretrgoma poslanec. Povodom zarote proti kralju Milanu je bil obsojen v 20-letno ječo v okovih. Vsled spremembe režima pa je bil že čez leto dni osvobojen. Poleg Pašića je imel Protić najodličnejše mesto, splošno se je mislilo, da postane Pašićev naslednik v vodstvu stranke. Protić je postal prvič minister 1903. leta in sicer za notranje posle, dvakrat je bil finančni minister. Po ujedinenju je postal Protić prvi predsednik jugoslovenskega koncentracijskega kabineta. Med njim in Pašićem so se pojavljala že dalje časa osebna in politična nesoglasja, ki so se tako postrila, da je izgubil Protić celo svoj parlamentarni mandat. Po smrti svoje soproge 1920, leta je Protić neprestano bolehal. Spori z dolgoletnimi prijatelji so ga zelo boleli. Vodil je neizprosno boj proti korupciji Pašićevega režima. Pokojnik, ki je žrtvoval najlepše cvetove svojega znanja in energije radikalni stranki, je bil odlični novinar in publicist, veliko njegovih političnih članov in brošur ima trajno vrednost. V nedeljo se je počutil še prav dobro, popoldne pa mu je postalo nenkrat slabo. Ko mu zdravnik hotel dati injekcijo je dejal: »Dosta je, ništa ne pomaže,« se je obrnil in umrl. Njegova smrt je izzvala v Beogradu splošno sočustvovanje. Truplo rajnega se pokoplje z največjimi častmi na državne stroške. Slava mu i Vječna Pamjat!»

Nečuvana italijanska nasilstva nad našimi brati v Italiji so izzvala v vseh krajih Slovenije v nedeljo veličastne protestne manifestacije. O celjskem protestnem zborovanju smo poročali že v zadnji številki. Kakor pri nas v Celju je pozabila tudi Ljubljana na vse medsebojne prepire ter je tisočglava množica obsojala italijanski barbarizem. Kljub vladni prepovedi se je razvila po ljubljanskih ulicah mogočna povorka, ki je manifestirala za svobodo naših zaslužjenih bratov. Tudi svobodoljubna Amerika je imela svojega predstavnika v osebi publicista Le Meriwetherja, ki je izvajal na protestnem shodu sledeče: »Čeprav sem kratek čas med Vami, sem vzljubil Vašo domovino in opazil veliki duh svobode, ki živi v vas. Že Nemci so vas skušali germanizirati in udušiti vaš razvoj. Toda česar niso dosegli oni, to se bo še manj posrečilo Italiji. (Viharno ploskanje.) Zgodovina uči, da uspe tiranstvo vedno le za kratek čas. Končno pa mora uspeli ljudstvo in tudi bo uspelo. Žal ne morem govoriti v vašem jeziku, toda srca naroda, čigar jezik govorim, bijejo za vas. Nocoj govori v Ljubljani Amerika svoj jezik s srcem v vašo korist. Vztrajajte trdno pri principih nezavisnosti in svobode. Imenom svoje domovine vam želim vso srečo in popoln uspeh« — V istem smislu in z enakim ogorčenjem so se vršili protestni shodi v Mariboru, Ljutomeru in Dolnji Lendavi. Naj se zavedajo Italijani, da so zadeli na krepko strniene vrste, ki stoje kakor en mož za obrambo pravic in svobode bratov onkraj Soče.

Glavna skupščina Zveze industrijev za Slovenijo. V Ljubljani se je vršila 28. oktobra v dvorani univerze IV. glavna skupščina Zveze industrijev za Slovenijo. Zborovanje je otvoril predsednik Zveze Vinko Majdič, pozdravil navzoče predstavnike oblasti, Trgovske in obrtne zbornice, univerze, železnice in druge odlične zborovalce ter predlagal, da se pošlje Nj. Vel. kralju Aleksandru udanostna brzojavka. Poročilo o poslovanju Zveze industrijev je podal tajnik Zveze inž. Šuklje. O postanku in delovanju Centrale industrijskih korporacij je poročal predsednik Centrale dr. Fr. Windischer. O socialni zakonodaji in socialnem zavarovanju je poročal tajnik dr. Golja. Koncem je predlagal inž. Remec protest proti italijanskim nasilnim odredbam, nakar je predsednik V. Majdič zaključil zborovanje.

Kongres narodnih železničarjev v Beogradu. V nedeljo se je vršil v Beogradu kongres narodnih železničarjev, katerega so se udeležili 104 delegatje, ki so zastopali 50.000 organiziranih železničarjev. Zborovanje je otvoril predsednik centralnega odbora Lukić, ki je poročal o dosedanjem delovanju centralnega odbora, ki je delal zlasti na to, da se izvede čimpreje povečanje draginjskih doklad članov. Ljubljanski zastopnik Finžgar je na-

glašal, da naj novi odbor posveti vso svojo pozornost ureditvi gospodarskega položaja železničarjev.

Uradniška razvrstitev končana. Na seji ministrskega sveta dne 28. oktobra je bila končana razvrstitev uradništva po kategorijah in grupah. Uredba bo 1. novembra razglašena in predložena narodni skupščini. Nove plače bi se začele izplačevati 1. decembra. Pravica do novih plač teče od 1. oktobra, a se ne ve, če namerava vlada plačati diferenco do 1. decembra. Z novimi plačami se pa namerava zmanjšati draginjske doklade, zato je uradništvo po pravici razburjeno, ker mu na ta način z novimi plačami ni nič pomagano.

Železniška nesreča. Nocoj ob 24. uri je zavozil v Teznu brzovlak št. 221 iz Budimpešte v iz premikalnega kolodvora vozeči tovorni vlak. Od brzovlaka sta poškodovana dva voza in službeni voz, od tovarnega pa večje število voz. Žrtv ni drugih kakor da si je vlakovodja od brzovlaka zlomil roko. Sumi se, da je bil vzrok nesreče gosta megla, tako da strojevodja ni opazil na »stoj« stoječi signal.

Bonar Law †. Dne 30. oktobra je umrl v Londonu najodličnejši angleški državnik Bonar Law.

Kemala paša je proglasila angorška vlada za predsednika turške republike.

Obletnica. 12. XI. dan naše nesreče, podpis rapalske pogodbe se bliža. Pol milijona naših bratov je bilo obsojenih v sužnost, ki se ravno sedaj z vso krutostjo udejstvuje. Rodoljubi, ali mislite na to? Viden znak vašega čustvovanja bodi vsaj te dni žalni kolek, ki se dobi v pisarni »Družbe sv. Cirila in Metoda«.

Italija nam odstopi del zaplenjenih ladij. Naš poslanik v Rimu Antonijević je obvestil finančnega ministra, da je italijanska vlada pripravljena odstopiti del ladij, ki jih je pri razsulu Avstrije zaplenila. Zaenkrat je odstopila dve ladiji »Split« in »Dubrovnik«. Finančni minister je obvestil brzojavno finančno oblast v Splitu, da odpošlje potrebno osobje v Kraljevico, ki naj prevzame ladije.

V vinu utonil. Posesnik Hermanc v Antunovcu je poslal svoje tri hlapce naj stopijo v veliko kad in tamkaj dobro pregazijo tropine, da bo lažje odtočil mošt. Hlapec Andraž Kiš je stopil pregloboko v kad in v njej utonil. Ko sta mu prihiteli tovariša na pomoč, je bil že mrtev.

Silen požar. V četrtek je izbruhnil v skednju posestnika Franca Kisnerja v Gabrovki požar, ki se je razširil tudi na druga poslopja in uničil tako 13 gospodarskih poslopij. Po ognju povzročena škoda znaša 2.535.000 kron.

Prvi slovenski častni doktor. V Zagrebu so se vršile 27. okt. na veterinarski visoki šoli prve promocije. Navzoči so bili zastopniki vlade, zastopniki najvišjih kulturnih institucij in mnogo odličnega občinstva. Kot prvi so bili promovirani za doktorje veterine honoris causa Janko Rajer, bivši poslanec, dr. M. Rojc, bivši poverjenik za prosveto v Zagrebu in Anton Vuković, veterinarski inšpektor v Sarajevu. Nato so bili promovirani redni absolventi.

Narodno gospodarstvo.

»Jugoslavenski Vinogradar i Vočar«. Primili smo 16. broj ove dobro uredjivane stručne smotre sa slijedećim sadržajem: Poziv svim jugoslovanskim vinogradarima. — Što je eponit. — Kopanje vinograda sa plugom. — Vino ima metalni tek, pa se osjeća galica. — O berbi. — Tko najviše škodi vinogradu i vočaru kao producentu naravnih napitaka. — Naša sljiva. — Uvoz i izvoz. — Na dalje donosi razne vijesti sa domaćeg i stranog tržišta. — Iz književnosti itd. — Pretplata iznosi na godinu Din 50,—, na kraće vrijeme razmjerno, a šalje se na: »Jugoslav. Vinogradar i Vočar«, Zagreb, Petrinjska ulica 28.

Mednarodna razstava v Havani. Od 9. do 24. februarja 1924., se bo vršila prva mednarodna razstava v Havani (Kuba). Prospekti za rastavo so interesantom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Razne vesti.

Pretrstljiv roman. Jožef Szabo, reven mladenič iz Absa, se je zaljubil v edino hčerko bogatega kmeta Bartalyja, ki mu jo pa radi prevelike revščine ni hotel dati. Ubogi Szabo se je izselil v Argentinijo z namero, da si tam pridobi premoženje. Na izvanreden način je tam obogatel, po devetletnem delu je v nekem tamkajšnjem podjetju ponesrečil in dobil zato odškodnino 24.000 dolarjev. Postal je bogat, a polomljen. Ljubezen do deklice se še ni ohladila in ona tudi še ne poročila. Vrnil se je v domovino, šel prosit očeta za roko njegove ljubljene, katero mu je oče kot bogatino takoj obljubil. Deklica pa je odklonila, ker ni hotela imeti pohabljenega moža. Nesrečni ljubimec si je to tako vzel k srcu, da je ustrelil najprej deklico, nato pa sebe.

Odgovorni urednik: Lic. Edvard Šimic. Izdaja in tiska: Zvezna tiskarna v Celju.

Cenjene gospodinjje obveščamo, da je Žika, tj. žitna kava kakor svojčas Vydrovka, na prodaj v sledečih trgovinah: Božič, Hönigmann, Kunej, Petek, Stiger, Zidanšek, v vseh kozumih in Nabavljalni zadrugi javnih namoščencev, kakor tudi v vseh večjih trgovinah okolice. 3—3

Naznanilo!

Usojam si cenj. občinstvu naznaniti, da je na novo urejena

krojaška delavnica

v Gosposki ulici št. 13, ki

prevzame vsa v to stroko spadajoča dela.

Postrežba točna! Cene nizke!

Se vljudno priporoča

Alojzij Špur,

modni salon za dame in gospode.

M. Rauch, Celje

priporoča svojo bogato zalogo steklenega in porcelanskega blaga ter svetilke, šipe itd. Stavbeno in umetno steklarstvo en gros - en detail.

6—6

Ustanov. leta 1899.

R. SALMIČ-CELJE

(NARODNI DOM)

Ogromna zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine, srebrnine, briljanov, opike, očal itd. Najnižje konkurenčne cene. Popravila točno in zanesljivo. Kupujem staro zlato in srebro.

Dve meblirani sobi

event. z uporabo kuhinje in hrano, iščeta zakonska z edinim otrokom (inozemca) za daljšo dobo. Ponudbe na upravo. 2—1

Dobavljamo

takoj po dnevni cenah iz skladišča Zagreb

vse stroje in orodje

za mizarje, tvornice pohištva, kolarje, žage, za ključavnice, mehanike in delavnice za popravila, klesarje, tvornice ploč. in kovinskih predmetov. Bogato skladišče transmisij, eurovoljnih in bencinmotorjev, kakor naprave za varenje in bele kovine.

Orodje in stroji **KARL JETZBACHER, Zagreb** 18—15
dein. društvo Vlaška ul. 25.

Poziv!

Dotični gospod, ki je bil v torek, dne 30. oktobra v brivnici gosp. Matije Bukovčana na Kralja Petra cesti pri striženju, je pomotoma zamenjal klobuk ter se prosi, da istega takoj vrne. 1

Dežnikarna Jos. Vranjek

Kralja Petra c. 15. **Celje** Bivša Graška ul.

priporoča svojo bogato zalogo **dežnikov** domačega izdelka po najnižjih cenah. Sprejema in izvršuje vsa popravila točno in solidno. 26

R. Almoslechner, draguljar,

Celje, Gosposka ulica 14.

Pozlatiti! Posrebiti!

Zaloga zlatnine in srebrnine, China srebra, ur itd. Lastna popravilnica. Poročne prstane po meri tekem štirih ur. Kupuje se staro zlato in srebro. 1116 6—4

Maznanilo!

Dozvoljujem si Vas vljudno opozoriti, da imam redno v zalogi vse v vojaško opremo spadajoče predmete. Izdelujejo se vse vrste uniform, čepic, kakor za vojake, železničarje, policijo, orožnike, finančne stražnike, poštarje, ognjegasce itd.; istotako vsakovrstne športne čepice za gospode, dame in otroke, Velikanska zaloga kožuhovine in kožuhovinskih izdelkov. Prevzamem vsa v mojo stroko spadajoča naročila ter izdelujem ista točno in po najnižji ceni. Svitke kožuhovine se prevzamejo v snaženje, kakor tudi vse vrste kožuhovine čez poletje v srambo. Kože vseh vrst se prevzamejo v ustrojenje. Surove kože kupujem po dnevni ceni.

M. Frölich,

krznarija in izdelovanje čepic,

12 Celje, Kralja Petra cesta 11. 4

Priporoča se fotografski in umetno slikarski atelje za modern portret in industrijo

Avg. ČERNE, Celje

Ljubljanska cesta št. 10.

Poveča in slika po vsaki sliki in po naravi v olju, akvareli, pasteli, tuš in krajon. Slika in založi razglednice od 1000 kom. naprej v eno- in tribarvnem tisku. Restavrira stare slike, umetnine za muzeje, galerije, cerkve, privat, itd. Pridem tudi na dom. (Za fotografe popust). Slike za legimitacije se dobe najhitreje! 18—8 Posebnost A. Černe, patent slikarstva. Drž. uradniški imajo znaten popust.

Telefon štev. 75 in 76

Podružnica

Poštni ček. rač. 10.598

Ljubljanske kreditne banke v Celju

Delniška glavnica in rezerve približno **Centrala v Ljubljani** Delniška glavnica in rezerve približno
Din 45.000.000— Din 45.000.000—

Ustanovljena leta 1900

Podružnice

Brežice, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Prodaja srečke državne razredne loterije.

Otvorja akreditive in izdaja kreditna pisma za tu- in inozemstvo.

Priporočam se za izdelovanje

modernega pohištva

iz vsakovrstnega tuzemskega, kakor tudi inozemskega lesa. Brza in solidna postrežba. 10letna garancija in veliko znižane cene. **Spalne sobe vedno v zalogi!**

Franjo Korun
(Wagner)

Št. Jurij ob Taboru (S. d.).

Čevlji!

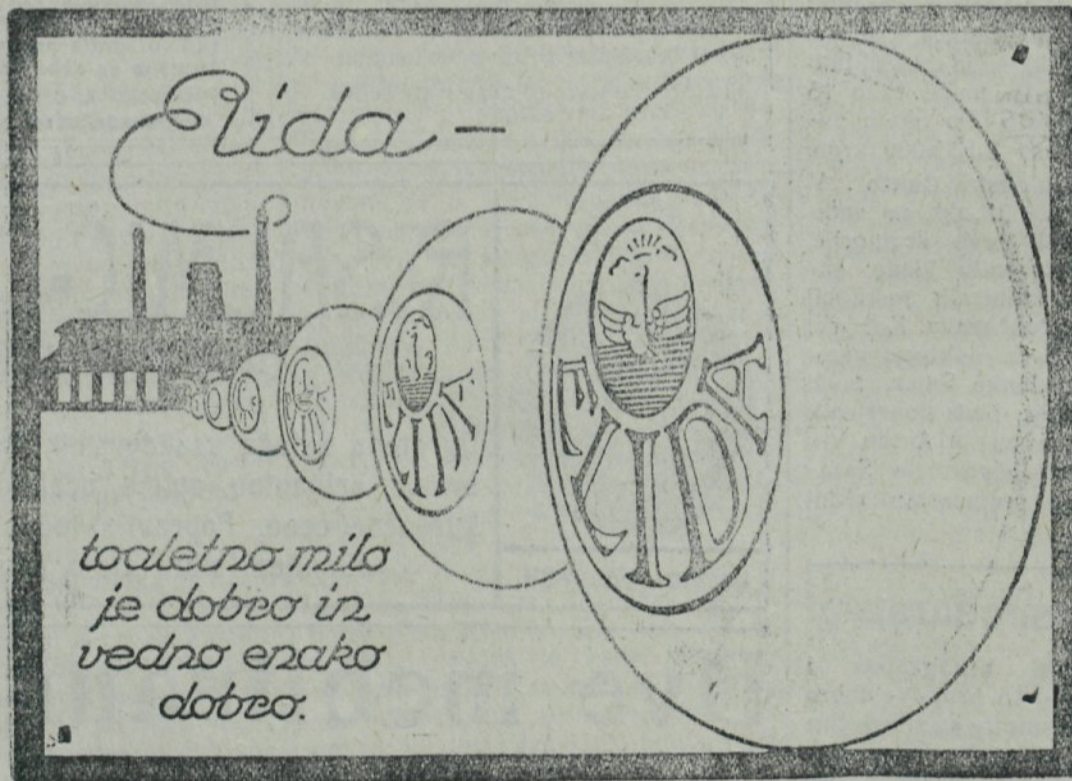
Priporočam svojo zalogo ženskih, moških in otroških čevljev, kakor dokolenic in suknenih gamaš. Prejem vseh vrst čevljev po meri ter hitra izvršitev popravil po zmernih cenah. Oglejte si izložbe in zalogo! 3-3

Štefan Strašek, Kovaška ul. 1^a

„LASTNI DOM“ V CELJU

registrovana kreditna in stavbena zadruga z omejeno zavezo, Prešernova ul. 15.

Sprejema hran. vloge in jih obr. po 6½%, to je 6.50 Din od sto, proti odpovedi do 8 Din od sto. Pri večjih naložbah po dogovoru Rentni davek plača zadruga ter se ne zaračuni vlagateljem!

Priporočam svojo bogato zalogo spalnih in jedilnih sob ter raznega novega pohištva.

Marija Baumgartner

Celje, Gosposka ulica štev. 25. 12-9

Licitacija

listja v mestnem parku

se vrši v četrtek, dne 1. novembra tl. ob 9. uri dopoldne. Interesenti naj se zberejo pri vremenski hišici v parku.

2 Olepševalno društvo v Celju. 2

Ant. Lečnik

○ urar in juvelir ○

Celje, Glavni trg št. 4

(prej Pacchiaffo). 70

CELJSKA POSOJILNICA

Stanje hranilnih vlog
čez K 70.000.000—

Narodni dom (na oglu v pritličju)

Stanje hranilnih vlog
čez K 70.000.000—

Sprejema hranilne vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje od 1. avg. t. l. naprej po 6% brez odpovedi, 6½% do 8% z odpovedjo, večje stalne naložbe in naložbe denarnih zavodov po dogovoru.

Obavlja vse denarne, kreditne in posojilne transakcije najkulantneje.

Nekaj besedi k sporedu Trostovega koncerta.

(3. novembra 1923.)

Najmarkantnejše točke objavljene sporedne klavirske koncerta našega slavnega koncertnega pianista g. Antona Trosta, ki ga priredi »Glasbena Matica« v mali dvorani hotela »Union« v soboto, 3. novembra, so dela Skrjabinova, Bacha in Brahmsa.

Ototovo zelo ustrežemo celjski publiko, med katero ima gosp. Trost že stalen krog poslušalcev, če jo seznamimo v glavnih obrisih z osebo skladateljev in s skladbami. Evo par pojasnili!

Aleksander Nikolajevič Skrjabin, rojen 10. januarja 1872 v Moskvi, je umrl ravnatom v maju l. 1915. Po šolanju v kadetnici je študiral na konzervatoriju v Moskvi do l. 1892. in je v letih 1898 do 1903 ravnatom sam poučeval kot profesor klavirja. Tekom svojega inozemskega bivanja je prišel v Švici, Parizu, Bruslju in Amsterdamu v stik z zapadnimi modernisti. Pri malokaterem skladatelju moremo zasledovati tak stilističen preobrat kot pri Skrjabinu. V svojem početku kljub originalnosti misli skoro konservativen piše v Chopinovem slogu in obliki nočne, mazurke in poloneze. Etude op. 8 tvorijo najbogatejšo invencijo prvega razdobja njegovih del. Kot Chopin ljubi ali globoko, otožno zamišljenost, ali pa vzvalovi v strasnih, orgastičnih, ponosnih in divjih zvokih.

Drugo razdobje obsega skladbe modernega značaja. Tu sem spada večina njegovih sonat, ki pa nimajo razen imena nič skupnega s sonate klasične tradicije, dasi so nekatere zgrajene v več stavkih. Večidel so improvizacijske slike navzlic obsežni izpeljavi kontrastujočih misli. Vse so pisane v blestečem klavirskem slogu, skrajno barvite v harmonijah in drzne v originalnih modulacijah.

Preko modernega impresionizma je zašel naposled Skrjabin v muzikalne ekstreme, kjer se konča skoraj vsaka tonalna zveza, tja do negacije vseh tradicionalnih predpisov, harmoničnih, ritmičnih in formalnih, na pota, po katerih hodijo modernisti Igor Stravinski, Karel Szymanovski i. dr.

Skrjabinova »Peta sonata« v enem stavku, zgrajena v duhu njegove srednje dobe, temelji na vodilni misli: »K življenju vas pozivljam, tajne sile, plavajoče v temnih globinah duha stvariteljevega; plaho oživelim vam drznost jaz prinašam.« Vzeta je iz njegove »pesmi ekstaze«, katero je pod istim naslovom porabil tudi za orkestralno skladbo. In res z drznostjo razvija misli, stopnjujoč jih do eksotičnega poleta kot poet, ki je prepričan o svojem poslanstvu, dovesti umetnost na nova, nerazhojena pota.

Med skrajne novotarje spada tudi Ferruccio B. Busoni, pianist svetovnega slovesa. Poleg lastnih skladb, pisanih v najmodnejšem duhu, je Busoni znamenit kot tolmač nepreglednega zaklada Bachove skladbe. Mnogo Bachovih skladb za orglje je predelal za klavir v koncertno uporabo. V teh priredbah se kaže njegov globoki študij Bachove umetnosti. Ne da bi se za las oddaljil od Bachovega sloga, ume ustvariti takorekoč novo skladbo, izrabivši vse zvočne registre modernega

glasovirja. Namen priredb Bachovih skladb za klavir je prilagoditi Bachovo polifonijo, v kateri leži v kali že vsa moderna klavirska tehnika, zmožnostim sedanjega glasovirja. In baš Busoni je s tako logiko razvil Bachov slog, da je odkril v tem instrumentu zvočne razsežnosti, kot jih niti Liszt ni dosegel. Pri vsem tem pa ne slišimo nikdar prireditelja, ampak nam zveni vedno najčistejši Bach.

Preludij in fuga v es-duru za orglje je prištevati najboljšim pogojenim Busonijevim priredbam. Po preludiju najvišje koncepcije sledi velika tripelfuga, t. j. fuga na tri teme. Po prvi fugi sledi druga z vpleteno temo iz prve in k sklepu združi tretja fuga vseh treh delov v veličastnem stopnjevanju.

Opravičen je stavek, da temelji klasična literatura na treh velikih B, to so: Bach, Beethoven in Brahms. Moremo trditi, da je Brahms (1833 do 1897) najznamenitejši med onimi, ki so po veliki dedščini, ki jo je zapustil Beethoven v sonatah, ustvarili še nekaj novega v tej obliki. Vsak skladatelj ima nekaj sonat v svojih delih, toda marsikateremu je ostala namesto sonatne forme več ali manj šablona brez nove vsebine, ali pa so nastale pod tem imenom nove skladbe, kot pri večini novodobnih skladateljev, torej za novo vsebino starejša označba. — V tem pogledu spada Brahmsova peterodelna sonata v f-molu med najnovejše umotvore formalno in po vsebini, ki je v skladu z njegovo dobo seveda romantična in ne več tako strogo absolutna kot pri Beethovenu.

Večer z bogatim umetniškim sporedom se nam nudi; naj ga ne zamudi nihče, ki ima smisel za lepo umetnost.

Skozi Macedonijo.

2. Iz Skoplja v Kičevo nazaj grede v Gostivar, Tetovo in Haurijevo.

Za 140 km dolgo progo iz Skoplja do Kičevega z ozkotirno železnico, ki počne v 5 km odaljenem Haurijevem treba je po voznemu redu 14½ ur. Leta 1922 so bili vozni redi v obče, lokalna proga Skoplje--Haurijevo pa še posebno nezanesljiva.

Zato sem dan pred odhodom vprašal kolodvorskega vratarja, kedaj odhaja jutranji vlak v Haurijevo. »U četiri i fital« odreže se mož samozavestno. Za vsak slučaj sem bil pa že ob 4. na kolodvoru, vlak se je že pomikal skočil sem kar brez listka na vlak.

Vožnja z ozkotirno železnico iz Haurijevega, dasiravno dolga ni dolgočasna, če se človek zanima za kraje in ljudstvo, ki mu je popolnoma novo.

Progo je zgradil nek bolgarski inženjer, ki zasluži vse priznanje za to delo; prilagodena je tako terenu, da se povsopne brez vsacega predora, večjega mostu ali viadukta v enakomernem povišanju in serpentinah do preko 1000 m visokega sedla Bukovik; od tu po sličnej progji navzdol na gorsko planino Kičevo.

In to je poljska železnica z navadnimi poljskimi vozički, ki po dva in dva nosita na čepu okvir v vagonom za osebe ali tovor. Da še celo drugi razred ima, ki se pa ne razločuje od III. v ničemer drugem kot v zunanjemu napisu II.

Vendar se pa lahko plača cela vožnja do Kičevega II. razred, samo se je treba v Gostivaru, kjer se vlak za prelaz čez hribe zmanjša na 3 vagona, brez oporekanja preseliti v III. razred.

Do Gostivara teče železnica večinoma po cesti v ravnini, le proti koncu se vspenja.

Od Gostivarja dalje je pa prava gorska železnica. Vsaka druga postaja ima cementiran vodnjak s pripravo za napoljevanje strojnega kotla z vodo.

Seveda je ta priprava na več postajah pokvarjena, zatoraj je treba, da ima strojevodja s seboj serkavno cev, naš je bil pa »črevo« kakor se ta cev srbsko imenuje, pozabil. Že pri drugi postaji smo imeli čez pol ure odmora ter posedli po travi poleg proge, med tem ko je železniško osebje z vedrom kotel polnilo.

Na eni prihodnjih postaj je bil vlakovodja že bolj praktičen; s pomočjo potnikov napeljal je lesene cevi, iz katerih drugače voda teče na mlinsko kolo, naravnost v kotel, vendar je bilo treba dobre ¾ ure da se je ta napolnil. Tu smo imeli naše kosilo.

Albanci so prinesli kar v košaricah kuhana jajca poceni po 2 za dinar, kruh smo imeli s seboj, za pijačo je pa narava preskrbela.

V sreči smo na prihodnji postaji srečali strojevodjo, ki je imel »črevo« s seboj, ki ga pa navzdol ni več potreboval in ga nam je posodil, tako smo brez posebnih zaprek prilezli na »Bukovik«. Tu smo vzeli še nekaj vagonov s seboj in hajdi navzdol. Od daleč smo že videli Kičevo in neverjetno je bilo, da bo treba do tja še čez 3 ure vožnje. Navzdol smo imeli z vlakom zopet drugo zabavo. Pri prvem močnem ovinku je skočil strojček iz tira, kar pa tudi pri potnikih, ki so prvič potovali ni povzročilo nobenega strahu, malo se je vlak potresel, strojevodja in kurjač sta podstavila eno ameriških dvigal (po dve ima vsak stroj s seboj) in vzdignila stroj najprvo vertikalno potem horizontalno in za dobrih 10 minut smo se že peljali. Ta prizor se je še enkrat ponovil, vendar smo ob določenem času po voznem redu prispeli v Kičevo.

Dokler ni bilo železnice, bilo je hribovje za Gostivarom radi kačakov (roparjev) za tujca nepristopno. Kačaki tudi še sedaj vrše napade, kakor bomo pozneje slišali. Radi tega spremljajo vsak vlak orožniki, vsak železničarski uslužbenec tu v hribih, čuvaji in delavci so vedno s puško oboroženi, prometno službo vrši pa izključno vojaštvo. Kakor se vidi za sigurnost je preskrbljeno, tako da potnik že brez strahu potuje.

Kičevo. Zvečer sem šel v novi hotel, za katerega sem že med potjo zvedel. Dasiravno ni bilo v sobi nič drugega nego čista nova postelj sem bil zelo zadovoljen. Tudi po vseh drugih krajih Macedonije sem iskal vedno novih hotelov, če jih pa nisem našel vedel sem, da me čaka boj s stenicama, katerega mrčesa je ta dežela res polna. V sredi noči me je prebudil ropot, čeprav sem tako trdno spal kakor ubit. Skozi okno vidim v mesečini dva turčina enega z velikim enega z malim bobnom, na koje sta udrihala, kakor pobesneta. Nikakor si nisem mogel razložiti kaj to pomenja, čez ¼ ure ko sta celo varošico obsla je ropot prenehal. Kaj je to pomenilo?

Bil je ramadan, ta čas turek, je, pije in kadi samo od solnčnega zahoda pa do srede noči. Ker nimajo v vsaki hiši ure, se jih z bobnom spomni, da post zopet začenja.

Če je ta šega še danes potrebna, da celi mesec bude iz najtrdnjega spanja drugoverce, je pač vprašanje, ki še ni rešeno. Drugi dan sem si ogledal mestece. Če opišem eno turško ali macedonsko mesto opišem vse, razlika bode v legi razprostranosti ali sličnem. Kar je turškega, obdano je z zidom, ki zapira pogled v notrajnost; turške kuče izgledajo od zunaj siromašno in zanemarjano, kdor si jih pa znotraj ogleda vidi čisto nekaj drugega. Že dvor sam, ki je vedno posajen z drevjem, lepi nasadi, negovane cvetlice itd., nam pričajo, da Turčin živi doma svoji družini. Slovenka, ki je bila povabljen v harem, je pripovedovala o bogastvu, krasnih perzijskih čilimih, modernih toaletah, ki jih turkinja nosi doma, o prijazni postrežbi in gostoljubnosti. Kdo bi si mislil, da tako zanemarjena zunajnost skriva zaklade. In vendar je umevno. Pri turkih se je odmeril davek po zunajnosti, ker pristop v turško kučo oziroma harem je še danes zakonito zabranjen. Ta privilegij se pa tudi zlorablja. Še danes se v Macedoniji ne ve, kdo je pri Turkih dolžan, da spolni vojaško dolžnost.

Naši vojni okruzi bi nam lahko marsikaj povedali. Kdo se vse skriva pod črnim dominom bule, ki se šeta po cesti? Posebnih znamenitosti v Kičevem nisem opazil, mnogo je zapuščenih, slabo ohranjenih hiš, katerim se vidi, da nimajo pravega gospodarja, par novih hiš iz trdega materijala, kar je starih poslopij so v vsej Macedoniji zgrajene iz lesa in blata; mala vojaška posadka, oficirji Črnogorci in Hrvatje vegetirajo tu in ne vedo, kaj bi izven službe in dolgega časa počeli.

Vendar imajo nekaj: gorko klimo in pa vodo, za kar jih mora vsak Skopljanec zavidati. Po izvršenem poslu sem se rano zjutraj zopet nazaj odpeljal. Med potjo je vstopila macedonska družina v vlak. Sprevodnik jim je zaračunal toliko, kolikor sem jaz od Skoplja do Kicova plačal, a tu je bilo malo čez polovico poti. Videl pa tudi nisem, da bi bil komu kako potrdilo za 9 bank (90 dinarjev) izročil. Ena ženska je imela jopo, katero bi bilo treba v muzej poslati, rokave srebrne, nit pri niti, katere je, kakor mi je povedala, v mladih letih sama napravila, ostali del je pa vezan s svilu, srebrnimi in zlatimi niti, kar je majstrca (šivilja) napravila. V njeni mladosti je bila navada, da si je vsaka devojka še pred poroko napravila eno tako jopo. Lepo solidno delo je še sedaj, čez 30 let staro, občudovanja vredno. Popoldne smo prispeli v Gostivar. Že med potjo sem izvedel, da se dobi stanovanje v hotelu Šarplanina, ki še ni dovršen. Res sem dobil čisto sobo in posteljo. Posestnik je že iz turške dobe tu naseljen Srbin, kar se je videlo že iz blazine, ki je imela lepo vezena Aleksandra in Drago. Mesto je precej razširjeno, našel sem par Slovencev oficirjev, tudi komandant bataljona je znan Slovenec. Dva dni sem imel tam posla, rekli smo zvečer tudi par slovenskih.

Skozi Gostivar hodijo trgovske karavane na Debr in granico proti

KOŠTOMAJ FRAN.

Na Vseh svetih.

Tam na širokih poljanah daljne Galicije je bilo, kjer spava veliko vojnih žrtev mirno spanje v najlepši slogi eden poleg drugega in počivajo bivši bojevniki vseh nacij; mnogo je tam pokopanih fantov in mož iz celjske okolice. Istotam na samotnem kraju blizu Horodenke, počiva tudi France Zavratnik, kateremu v spomin hočem posvetiti te-le vrstice.

Zavratnik, 28-letni fant, čedne in visoke postave, bil je doma nekje iz Luč pri Gornjemgradu. Bil je rad vedno vesel in odkritega značaja, zato smo ga kmalu vzljubili vsi. V Karpatih sem ga spoznal in kmalu sva postala prijatelja ter dostikrat zapela njegovo pesem. Oj tam za goro — — — Njegova bližina nam je bila vedno središče politike, petja in vsakovrstnih pravljic. Vedno je zatrjeval, da bo kmalu konec vojne, in nekoč v poletju

1915 nam je celo zatrdil, da k Vsem svetim bomo že gotovo zopet doma.

Varal se je, prišlo je čisto drugače. Ko smo bili nekega avgustovega večera v Galiciji vsi zopet pri njemu zbrani skupaj, nastane naenkrat v jarku izredna nervoznost. Drugo jutro je bilo treba naprej. Vse je bilo pripravljeno in že so se prikazali na nebu prvi žarki jutranje svetlobe. Poslovili smo se eden od drugega, kajti nihče ni vedel ne ure ne dneva. Še enkrat ono Tam za goro — — —, še enkrat roke v slovo in šli smo vsak na svoj kraj. Grobna tišina je zavladala okrog nas, naša srca so nam bila težka, slutili smo nekaj, ali nismo vedeli kaj. Toda kaj hočeš, usoda je usoda. Neprijetno je pripekalo jutranje sonce in nastala neznosna vročina, pa kaj nas je motilo vse to. Naš cilj je bil naprej. Hura so zadoneli glasovi in treba je bilo pred nami ležeče žično omrežje preplaziti. Smrtonosne krogle so začele žvižgati po zraku.

Naj bo v božjem imenu, pravi naš

France ter skoči naprej. Bila je to njegova zadnja beseda, tudi njegov zadnji skok, zadeli sta ga dve krogli in zgrudil se je na tla. Ni več vstal, obležal je mrtev. Kaj je življenje? Pred nekaj minutami še zdrav in vesel, leži sedaj mrtev. Bled je njegov obraz in na ustnicah se mu opaža še smrtna bol. Ko smo ga prinesli nazaj v jarek, smo se poslovili od njega ter ga pokopali pri Horodenki.

Po končani vojni smo se vračali vsi domov, in sedaj doma se dostikrat spominjam na tisti kraj, kjer leži v grobu France Zavratnik.

Zopet praznujemo praznik Vseh svetih, pohiteli bomo na grobove nepozabnih, da jih okinčamo in prižgemo lučice.

Kdo neguje njegov grob, mogoče da ga je že trava prerastla, kajti tujec je in nihče ga ni tam poznal. Rad bi pohitel k Tebi, ali predaleč, predaleč je Tvoj grob, in zato ne morem, pa ohranim Te v spominu.

Tuja zemljica naj Ti bo lahka,

spavaj in uživaj mir, katerega si tudi zaslužil.

Proti celjskemu gričku se pomika množica ljudi, kajti zopet je Vseh svetih dan. Nebroj lučic gori, naše oko se solzi, ko stojimo ob grobovih naših dragih ter ob grobovih v vojni padlih junakov. Vsi spe v slogi, eden poleg drugega, tam ni več prepira in sovraštva, tam je ljubezen in počitek. Danes meni, jutri tebi, nam govori mrtveci iz grobov.

Zvonček v mali cerkvi je odzvonil, poslavljamo se in vračamo od naših ljubih domov. Tihi mrak ogrinja zemljo, mrzla sapica ugaša lučico za lučico, nad grobovi in nad nami pa se razpenja jasno jesensko nebo, ki nas objema skupno z onimi, ki so dobojevali že boj na zemlji in nas, ki se še borimo zase in za naše drage. Lepše spojitve med umrlim in živim svetom ni, kakor je ravno praznik Vseh svetnikov.

Albaniji. Karavana obstoji iz več pokritih voz z visokimi kolesi in vpreženimi bivoli ali turškimi voli. Ne dolgo tega je večja kačaka tolpa eno tako karavano napadla; odvezla je trgovcem vse, celo obleko.

Konjica, ki je na poziv prišla v jurišu v Petovo, našla je popolnoma vojaško opremljeno in organizirano toipo. Na čelu konjenice se nahajajoči podporučnik in korporal sta bila takoj ustreljena, nakar šele, ko je začela strojna puška peti, se je tolpa izgubila v hribe.

Par tednov preje, predno sem jaz došel tja, je bila ponoči iz Gostivara ukradena cela čreda preko 400 ovac. Kakor se da sklepati, so roparji dobro organizirani.

Najbolj me je iznenadil tukaj spomenik, piramida z napisom: »Našim za Jugoslavijo padlim junakom«.

Zelo lepa in v zidovju že dovršena je pravoslavna cerkev, katera pa se ne gradi dalje, ker so jo menda še Bolgari začeli graditi. Nekaj kilometrov dalje proti Skoplju leži na hrib naslonjeno Tetovo, večje mesto, ima 13 minaretov. Mesto je obdano z lepim poljem, vinogradi in sadnim drevjem. Tetovska jabolka so svetovno znano sadje. Slovence najdeš pa že po vsej Macedoniji in to ne samo oficirja, sina znanega gostilničarja iz ljubljanske okolice, temveč tudi občinski inženjer je Ljubljančan. Če si ogledamo njegove že izdelane načrte v občinski pisarni: mestne zgradbe, šole, parcelacija in regulacija mesta, električna centrala, moramo biti uverjeni, da bo Tetovo v doglednem času vzor mesta v Macedoniji, le sedanji občinski zastop, ki in a večino Turkov, se kar ne more razgreti za nove načrte.

Takrat je bil ravno iz Ljubljane neki gospod tam, ki se je interesiral za izvedbo električne centrale, a godilo se mu je, kakor meni, ni mogel najti novega hotela, zato jo je pa drugo jutro kar popihal. Zvečer smo se sestali vsi Slovenci v kinu, razno že omenjenih, je bila v naši družbi še hčerka inženjera. Zabavali smo se prav po kranjsko pri dobrem tetovčanu, le žal, da je imel okus po sodu. Na tej boleznih boleha vobče vino v Macedoniji. Čiste posode, umetnega kletarstva se bo treba šele učiti. Takoj izven mesta, kjer pridrvi gorski potok proti ravnini, se nahaja vodopad, ki da celej okolici sliko alpskih krajev; tam je tudi par gostiln z vrtovi, kjer je radi hladu od slapa poleti prav prijetno sedeti.

Dve lepi pravoslavni cerkvi sta dovršeni, ena tudi nova še od Bolgarov, bo pa za kaj drugega uporabljena. Voda je tako napeljana, da jo lahko vsak v svoj vrt po potrebi spusti.

Ta sistem je po celi Macedoniji vdomačen, pa tudi potreben; kako bi pa v vrtovih tako bujno raslo, ko vendar včasih kar po več mesecev skupaj ne dežuje. Tako so pa naši kranjski vrtni pridelki kot n. pr. paradižova jabolka, patližani pravi pritlikavci v primeri z macedonskimi. V Haurijevo (ime po francoskem generalu) so Nemci navlekli ogromen železniški material za to ozkotirno železnico. Na stotine vagonov in veliko število večinoma pokvarjenih strojev je tu izpostavljenih dežju in solncu.

Ko sem se zadnjič peljal iz Skoplja, sem videl samo tu 20 vagonov, nato-vorjenih z železnimi plugi. Teh sem se domislil, ko sem gledal Arnavta, ki se je mučil z lesenim plugom in dvema paroma krav, a ni oral ped globoko. S posebnim vlakom so odpeljali po enem tednu 10 vagonov plugov, a 10 jih je še ostalo. Postajenačelnik Čeh-dobrovoljec mi je stvar pojasnil. Te pluge je poslala centralna oblast iz Beograda kot reparacijo za Kičevski okrug. Ker je pretovorjenje iz velikih vagonov v male tu več dni trajalo, se mora plačati ležarina za 20 vagonov vsak dan. Zastopnik iz Beograda, ki ni imel denarja s seboj, se je peljal v Beograd po novac, predno se je vrnil, je ležarina zopet narasla, tako da je mogel plačati le za 10 vagonov, kateri so se danes odpeljali, za druge gre pa zopet v Beograd po para.

Kako je stvar vendar enostavna; jaz sem si pa domišljeval, država bo imela sama zase vendar kredit. Štiri leta leži že stotine in stotine vagonov praznih tu v Haurijevem, država nato-vorji nekaj istih, pa mora takoj državi ležarino plačati. Uvidim, da sem grešil, ker sem mislil. Kaj je treba

smisliti, ko je pa naša administracija vendar tako enostavna.

Storžkov.

ALPHONSE DAUDET:

Lažnjivka.

Iz knjige »Žene umetnikov«.
J. Napotnik.

Ljubil sem v svojem življenju le eno žensko, tako nam je pripovedoval nekega dne slikar D... Pet let sem živel z njo v tihi sreči in zadovoljnosti. Lahko rečem, da imam le njej zahvaliti svojo današnjo slavo. Ob njeni strani mi je bilo delo lahko in navdušeno sem udeleževal najljepše ideje. Ko sem jo srečal prvič, se mi je zdelo, da sva si bila znana že od nekdaj; njena lepota, nien značaj in njene lastnosti so odgovarjale vsem mojim sanjam. Zapustila me ni nikoli, umrla je v moji hiši, v mojem naročju, ljubeč me do zadnega trenutka... In vendar me pograbi jeza, kadar se je spomnim. Če si jo predstavljam tako, kakor sem jo gledal pet let polnih solnčne ljubezni, njeno visoko in vitko postavo, njeno blede lice, ki je kazalo izraz orientalske židinjje, njene fine in pravilne poteze, kakor izklesane iz marmorja, njeno mirno govorico, nežno in krotko kakor njen pogled — če tako pričaram krasno bitje pred se, mu moram vedno in vedno ponavljati: »Sovražim te...!«

Ime ji je bilo Klotilda. V hiši mojega prijatelja, kjer sva se prvokrat srečala, so jo poznali pod imenom gospa Deloche; rekli so mi, da je vdova po nekem kapitanu. In res, poznalo se ji je, da je mnogo potovala. Večkrat je začela svoj govor: »Ko sem bila v Tampiko«, — ali pa: »Ko smo se nekega dne ravno usidrali v Valparaiso«. — To izvzemši pa v njenem vedenju ni ničesar spominjalo na nestalno življenje in na nered, ki je navadno posledica menjavanja bivališč. Bila je Parižanka, oblačila se je okusno in ni nosila nikoli kakega burnusa in serapeja ali podobnega oblačila, po katerem se že od daleč lahko spozna žena pomorskega častnika ali prekmorskega trgovca.

Ko sem se zavedel, da jo ljubim, je bila moja prva in edina misel vzeti jo v zakon. Neki prijatelj ji je razodel moje želje. Odgovorila je, da se ne omoži nikdar več. Odslej sem se je izogibal. Ker pa sem bil vsled tega preveč pobit in zato nesposoben za delo, sem sklenil odpotovati. Pripravljaj sem se torej na potovanje. Kar stopi nekega jutra v moje stanovanje, kjer je bilo vse v neredu, skrinje in kovčegi odprti, pohištvo razmetano po sobi, na moje veliko začudenje gospa Deloche.

»Zakaj pa hočete odpotovati?« me je vprašala s prijaznim glasom... »Ker me ljubite? Jaz — tudi jaz Vas ljubim — toda«, glas se ji je nekoliko tresel, »jaz sem še omožena«. In pripovedovala mi je svojo zgodbo. Mož je pijančeval in jo pretepal. Ločila sta se pred tremi leti. Njeni sorodniki, na katere je bila očitno ponosna, so bili imenitnega stanu. Po njeni omožitvi pa je niso hoteli več poznati. Bila je nečakinja velikega rabina; njena sestra, vdova po nekem višjem častniku, se je omožila drugič z glavnim oskrbnikom gozdov v Saint-Germain. Kar se tiče nje same, ki jo je mož spravil na nič, je bila k sreči dobro vzgojena in je porabila zdaj svoj talent, da se je živela. Poučevala je glasovir v bogatih hišah, v ulici d'Antin, v predmestju Saint-Honoré, in si služila tako lepe svote...

Cela zgodba je bila zelo ganljiva, pa tudi precej dolga. Povedala je trikrat eno in isto in se spuščala v malenkosti in nebitvenosti, kakor je to navada pri ženskah. Več dni je bilo treba, da mi je povedala vse. V drevo-redu de l'imperatrice sem najel malo hišico, ki je stala v mirni ulici, med vrtni in nasadi. Tam bi jo bil celo leto poslušal, jo ogledoval, ne da bi mislil na delo, toda sama me je opomnila in me poslala v atelje; tudi jaz je nisem mogel odvrniti od njenega poučevanja. Resno mišljenje, ki ga je kazala s tem, mi je zelo ugajalo. Občudoval sem njen ponos in se čutil nekoliko ponižanega, ko je izjavila, da hoče živeti le od tega, kar si bode prislužila sama. Tako sva torej živela po dne vsak sebi in se sešla le zvečer v mali hišici.

S kakim veseljem sem se vračal zvečer domov! Kako težko sem jo pričakoval, če se je zakasnila in kako radosten sem bil, če sem jo našel že doma! Iz svojih izprehodov po Parizu mi je prinašala šopke in dragocene cvetke. Če sem ji pa ponudil sam kako darilo, mi je zatrdila smehljaje se, da je bogatejša od mene. In res so ji morali za poučevanje dobro plačevati, kajti oblačila se je vedno izbrano in elegantno in ljubila rada ko-kečnosti zlasti črno barvo, ki ji je tudi zelo pristojala.

Njen posel ji ni bil nikakor neprijeten in mučen, kakor mi je zatrdjevala. Učenke, večinoma hčere bankirjev in trgovcev, so jo zelo spošto-vale in čislale; vkratk mi je pokazala kako zapestnico, kak prstan, ki ga ji je darovala učenka iz prijateljstva in hvaležnosti. Razven teh ur, ko sva bila po opravkih, se nisva ločila nikoli. Zahajala nisva nikamor. Le ob nede-ljah je odšla ona v Saint-Germain na obisk k svoji sestri, soprogi glavnega oskrbnika, s katero se je pred nekaj časa zopet spravila. Spremljeval sem jo na kolodvor; vračala se je še isti večer. Poleti sva se sestajala večkrat na medpostajah blizu jezera ali gozda. Pripovedala mi je o svojem posetu, o srčkanih otrokih in srečnem go-spodarstvu. Ravnal sem z njo še bolj prijazno in ljubeznivo, da bi pozabila na svoj mučen položaj, ki ga je radi nežnočuteče nravi gotovo bridko občutila.

Kako lepi so bili ti trenutki ve-selega dela in zaupanja! Nisem imel povoda niti k najmanjšemu sumnič-nju. Vse kar mi je pripovedovala, se mi je zdelo resnično in naravno. Le eno bi ji bil lahko očital. Kadar mi je pripovedovala o obiskih pri družinah svojih učenk, je navajala celo vrsto čudnih malenkosti, malih spletk in dogodiljav, ki si jih je vsekakor iz-mišljevala. Vse kar se je godilo okoli nje, je smatrala za roman in njeno življenje je bilo polno dramatičnih za-pletkov. Te njene izmišljotine so mi kalile srečo. Rad bi se bil odtegnil vsemu svetu in živel izključno n njej; ona pa je govorila in premišljevala o najnezatnejših in večkrat bedastih malenkostih. Ker pa je bilo njeno celo življenje doslej res žalosten roman brez dovoljnega zaključka, sem mladi in nesrečni ženi rad odpustil njene trme in slabosti.

Nekoč pa sem jo resnično sum-ničil in imel temne slutnje. Nekega nedeljskega večera se namreč ni vr-nila domov. Bil sem ves obupan. Kaj naj storim? Naj li grem v Saint-Ger-main? To bi jo pa kompromitiralo. V največji skrbi sem prebil vso noč. Drugo jutro sklenem odpeljati se, kar vstopi ona vsa blede in nemirna. Zbo-lela ji je sestra in morala je ostati pri njej, da ji je stregla. Verjel sem ji, kar mi je pripovedovala, ne da bi me bila osupnila ploha besed, ki jih je imela na razpolago na najmanjše vprašanje. Njeno pripovedovanje je bilo polno postranskih reči, o odhodu, o zakasnelem vlaku, o nevljudnem železničarju itd. Dvakrat ali trikrat se je še vrnila tisti teden v Saint-Ger-main in ostala tam tudi čez noč. Ko ji je sestra ozdravela, je začela spet svoje običajno, enakomerno življenje.

K nesreči pa je zbolela kmalu nato sama. Nekega dne je prišla od ure vsa blede in trepetajoča domov. Zdravnik mi je rekel, da je njena bo-lezen posledica hudega prehlajenja in — neozdravljiva. Polotila se me je ne-izmerna žalost. Moja edina misel je bila osladiti ji kolikor mogoče poslednje ure. Sklenil sem pripeljati in zbrati okoli njene postelje vse njene so-rodnike, ki jih je ljubila in na katerih imenitnost je bila zelo ponosna. O svojem namenu ji nisem omenil ničesar in sem pisal najprej njeni sestri v Saint-Germain. K velikemu rabinu sem se podal osebno. Nevem več v kako neprimernem času sem prišel k njemu. Veliki dogodki preobrazijo naše živ-ljenje do korenin in odstranijo vsak-danje malenkosti, da pozabi človek v očigled temu na vse obzire... Zdi se mi, da je hotel veliki rabin ravno obedovati, ko sem vstopil. Bil je radi moje nujnosti vznemirjen in me je sprejel v predsobi.

»Gospod«, sem ga ogovoril, »so trenutki v človeškem življenju, ko morajo utihniti in se poleči vsi malen-kostni prepri in sovraštvo...«
Okrenil je svoj spoštljivi obraz

k meni in je bil očitno zelo pre-senečen. Nadaljeval sem: »Vaša ne-čakinja umira.«

»Moja nečakinja!... Saj nimam nobene nečakinje, Vi se motite.«

»Oh, prosim Vas, rotim Vas, po-zabite vse družinske prepire... Go-vorim o gospe Deloche, kapitanovi soprogi.«

»Ne poznam gospe Deloche. Mo-tite se v osebi, dragi gospod, zagotavljam Vas.«

Počasi me je spremljal do vrat, imel me je najbrž za znorelega. Se-veda se mu je moralo zdeti moje ve-denje čudno in nenavadno. Bil sem po-polnoma osupnjen. Kar sem zvedel, me je strašno poparilo... Ona me je torej nalagala... Pa čemu?... Naenkrat mi je šinila misel v glavo. Spomnil sem se naslova ene njenih učenk, hčerke znanega bankirja, o kateri mi je dosti-krat pripovedovala. Podal sem se tja.

Vprašam hišnega slugo: »Gospa Deloche?«

»Ni je tukaj.«

»Da, vem... Mislim gospo, ki poučuje vašo gospodično na glasovir.«

»Nimamo gospodične v hiši, niti glasovirja... Kaj želite pravzaprav?«

Smejoč se, mi je pred nosom za-prl vrata. Nisem poizvedoval dalje. Pre-pričan sem bil, da dobim povsod isti odgovor in najdem povsod isto raz-očaranje...

Ko sem se vrnil domov, mi pri-neso pisno s poštnim pečatom Saint-Germain. Odprl sem ga, dasi sem vedel že vnaprej, kaj mi prinaša. Glavni oskrbnik mi je pisal, da ne pozna ni-kake gospe Deloche in da sploh nima žene niti otrok.

To je bil zadnji udarec. Skozi pet let je bila torej vsaka njena beseda laž... Tisoč misli, polnih ljubosumnosti, mi je šinilo v glavo. Kakor blazen plapem v sobo, kjer je ležala na smrtni postelji. Neštevilna so bila vprašanja, ki so me vznemirjala: »Po kaj si ho-dila tiste nedelje v Saint-Germain?... Kaj si počela celi dan?... Kje si bila onokrat, ko te ni bilo domov? Govori vendar!« Sklonil sem se k njej, da bi čital v njenih lepih in še vedno po-nosnih očeh odgovor, ki sem ga ne-strpno pričakoval, toda ostala je nema in tiha.

Od jeze sem se tresel in vpil nad njo: »Ti nisi poučevala! Bil sem povsod, nikdo te ne pozna. Odkod si dobivala denar, čipke, zlatnino?« Pogledala me je z žalostnim, neskončno žalostnim obrazom — in to je bilo tudi vse... Res, prizanesti bi ji moral in pustiti, da bi vsaj umrla v miru... Toda preveč sem jo ljubil. Ljubosumnost je zmagala nad usmiljenostjo. Nadaljeval sem: »Celih pet let si me varala. Vsak dan, vsako uro si me nalagala. Poznaš celo moje življenje, a jaz o tvoji preteklosti ne vem ničesar. Ničesar, niti tvoje imena. Ime, ki ga nosiš, ni tvoje pravo ime, ali ne? O, lažnjivka, lažnjivka! Gledati moram, kako umira in niti ne vem, kako ji je ime. Kdo si vendar? Odkod si prišla? Kake namene si imela z menoj?... Govori vendar! Vsaj eno besedico!«

Vse zastoj! Namesto odgovora je obrnila svoj obraz proti steni, kakor da bi se bala, da mi zadnji pogled odkrije njeno skrivnost. In tako je umrla nesrečnica! Umrla nepoznana, lažnjivka do zadnje ure!

Brivnica Koštomaj se priporoča!

18-13

Trg. pomočnik

mlad, agilen, več mešane stroke želi nastopiti takoj v enako ali manufakturno trgovino. Naslov v upravi. 3-2